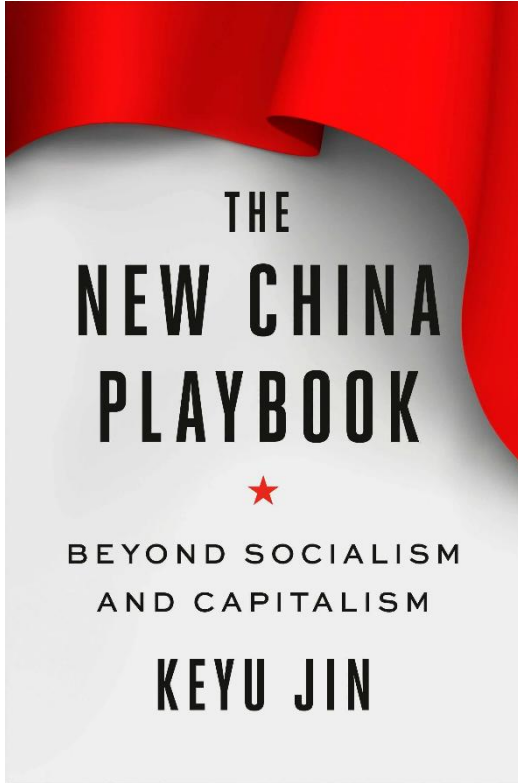

Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde

Book Review: The New China Playbook: Beyond Socialism and Capitalism

Simay GÜZEL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Zhejiang Üniversitesi, Çağdaş Çin Çalışmaları,
ORCID: 0009-0005-8716-2815, e-posta: simayguzelx@gmail.com

Keyu JIN

*The New China Playbook: Beyond
Socialism and Capitalism*

Viking Press, 2023

368 sayfa.

ISSN-10: 198487828X

Makale Türü / Article Type Kitap İncelemesi / Book Review	Başvuru Tarihi / Submitted 14.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 05.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Güzel, S. (2025). Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 203-211.		

The New China Playbook, Çin'in yükselişini inceleyen, 10 bölümden oluşan ve okuyucular için kılavuz görevi gören bir kitaptır. 1982 yılında Pekin'de doğan Keyu Jin, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Harvard Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ekonomi alanında uzmanlaşmış ve Dünya Bankası, IMF, JP Morgan gibi küresel finans kuruluşlarına danışmanlık hizmeti vermiş olan yazar, halihazırda London School of Economics'te doçent olarak görev yapmaktadır. Hem Çin'in hem de Batı'nın ekonomik ve kültürel dinamiklerini yakından tanıma fırsatı bulan Jin, iki farklı dünyanın değerlerini birebir deneyimleme şansı yakalamış bir ekonomist olarak okuyuculara kitap boyunca objektif bir bakış açısı sunmaktadır.

Eserin en önemli niteliklerinden biri, bilgi ve düşünceleri çeviride kaybolma riski taşımadan aktarmasıdır. Keyu Jin, Çin'in büyüme sürecini anlattığı ve adeta kılavuz niteliği taşıyan kitabında bir nevi kültürlerarası tercümanlık görevi üstlenmiş, Çin'i okuyuculara anlatırken kendi hayatından örneklerle yer vermekten kaçınmamıştır. Çin'in ekonomik sistemini ve küresel ekonomideki yükselişini hem içeriden hem de dışarıdan biri olarak değerlendiren yazar, kitap boyunca sık sık çevresinden duyduğu ve dünya çapında mevcut olan ön yargıları, yanlış anlaşılımları ve Çin'i anlamak için elzem olan toplumsal ve kültürel değerleri tek tek açıklamaktadır. Özellikle Batı'nın Çin konusundaki yanlışlarını tartışırken çeşitli sebeplerden ötürü yeterince anlaşılmamış bir ülke olan Çin'in yükselişinin derinlemesine bir incelemesini sunmaktadır.

Çin Yapbozu başlıklı ilk bölümde yazar, öncelikle Çin'in ekonomik ve politik sisteminin Batı tarafından yanlış anlaşıldığını, salt kapitalizm veya sosyalizm çerçeveleriyle yapılan bir değerlendirmenin doğru olmayacağını açıklamaktadır. Kalıp yargıları yıkmak için Çin'in kapitalizm ile sosyalizm arasındaki dengeden çok Çin'e özgü sosyalist yapının inşasında temellerin nasıl atıldığını orijinal bir bakış açısıyla ele alarak anlatmaktadır. Tarihsel açıdan bakıldığında, Deng Xiaoping'in önderliğinde Dışa Açılım politikasıyla tohumları atılan ekonomik büyüme, Dünya Ticaret Örgütü üyeliğiyle başlayan süreçte Çin'in dünya sahnesine çıkışının yapıtaşını oluşturmuştur. Son otuz yılda geline nokta, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere dünyanın dört bir yanında endişe uyandırırken birçok soruyu da beraberinde getirmiştir.

Yazar bu noktada Çin'i ve Çin'in ekonomik yükselişini Batılı değerler filtresinden geçirmenin doğru olmayacağını, Çin'i anlamının elzem olduğunu belirtmektedir. Batılı değerler, bir ülkede ekonomik kalkınmanın ülkeyi her açıdan değiştireceğini savunurken Çin'in de ekonomik büyümeyle paralel olarak politik açıdan değişmesi beklentisini doğurmuştur. Fakat Batılı ülkelerin aksine Çin'in politik yapısından ziyade politikalarını değiştiriyor olması, göz ardı edilen bir gerçek olmuştur. İstikrarlı ve sağlam bir sistem üzerinden değişen dünyaya uyum sağlama, Çin'in ekonomik büyüme düzleminde birçok alanda ilerlemesine yol açmıştır. Yazarın bu noktada Çin'in içeride hiçbir değişikliğe uğramadığı algısının en büyük yanlış anlaşılmalardan biri olduğunu vurguladığı görülmektedir. Nitekim Çin, Çin değerleri ile sosyalizmi benimsemeye başlamış, kamu şirketlerini büyük ölçüde özelleştirmiş; teknolojisini otomotiv, altyapı ve işletme modelleri gibi açılardan batıya da entegre edilebilecek şekilde yeniden şekillendirmiştir. Bu bağlamda Jin, batılı değerlerin benimsenmesinin tek yol olduğunu düşünen ve Çin'i tehdit olarak gören batılı devletlerin yanlış içinde olduğunu düşünmektedir.

Yazar, bulunduğu çeşitli çevrelerden ve farklı meslektaşlarından yükselen soru işaretlerinden biri olarak Çin Komünist Partisi'nin Çin'in yükselişinde oynadığı rolü ele almıştır. Sistemin nasıl işlediğinin yeterince anlaşılmadığını öne süren Jin'e göre, partinin Çin ekonomisindeki yerini yalnızca Çin'i çeşitli dinamikleriyle birlikte bir bütün olarak kavradığımızda anlayabiliriz. Ancak o zaman Çin modelini hem akıllıca eleştirebilir hem de erdemlerini tanıyıp zorluklarını tespit edebiliriz.

Çin ile Batı arasındaki farkı daha anlaşılır kılmak ve açıklamalarını güçlü bir zemine oturtmak için kitabın birçok bölümünde grafikler kullanan yazar, Çin'in politik ekonomi modelini ve Batı'nın serbest piyasa modelini de figürler halinde göstermiştir. En basit tabirle Batı'nın piyasa ekonomisi, devletin çok küçük bir rol oynadığı finansal sistemle bağlanan tüketici ve girişimlerden oluşurken Çin modeli, tüketiciler, işletmeler ve devletin bir araya gelmesi ile oluşan, hem piyasa hem de "belediye" ekonomilerinin unsurlarını içeren karma bir sistemdir. Bu modeli eşsiz yapan özellik, Çin'in politik merkezileşmesinin ekonomik yerelleşme (*decentralization*) ile eşleştirilmesidir. Kitabın bölümlerinde tek tek ele alınan bu bileşenler, Çin'in ekonomik modelinin nasıl işlediğini Çin'in perspektifinden görmeye olanak tanımaktadır.

Çin'in modern ekonomik dönüşümünün en kritik sürecine bizzat tanıklık etmiş olması, kitabın ikinci bölümünde Çin'in ekonomik mucizesini açıklarken yazara ışık tutmuştur. Başlıkta mucize kelimesi kullanılmış olsa da bölüm boyunca bunun bir mucize olmadığı, uzun bir süreç içinde kademeli olarak şekillenen ve uygulanan politikaların sonucunda meydana gelen kaçınılmaz bir gelişme olduğu çıkarımına açıkça varılmaktadır. Yazara göre Çin'in büyüme konusundaki başarısı bir mucizeden ziyade doğru bileşenlerin bir araya gelmesi ve Çin'in potansiyelini doğru kullanmasına bağlı olarak gerçekleşmiştir.

Yazar, Çin'in 1978-2008 arasındaki yükselişinin yalnızca devlet yatırımlarına değil, aynı zamanda politik reformlara ve toplumsal değerlere dayandığını ileri sürmüştür. Atıfta bulunulan en önemli değerlerden biri olan Konfüçyüsçü gelenek, toplumsal değerler bağlamında büyük bir paya sahiptir. Kolektivizm, sosyal düzen ve devlet otoritesine duyulan saygıyı teşvik ederek ekonomik büyümeyi desteklemiştir ve bugünkü gelişmişlik seviyesine doğrudan veya dolaylı katkıda bulunmuştur. Yazara göre yeni nesil Çinliler, önceki nesiller kadar sanayileşmeye ilgi duymasa da Çin'in inovasyon kapasitesine güvenmekte ve teknolojik gelişmeleri yönlendirme konusunda kendilerini yetkin görmektedirler. Konfüçyüsçü düşüncenin "ataları onurlandırma" ilkesi, yeni nesli başarıya teşvik ederken inovasyon ve girişimcilik, Çin'in 21. yüzyılda küresel ekonomik lider olabilmesi için en önemli araçlar haline gelmiştir.

Kitabın "Çinli Tüketiciler ve Yeni Nesil" başlıklı üçüncü bölümünde yazar, yeni nesil Çinli tüketicilerin geçmişten çok farklı bir tüketim alışkanlığına sahip olduğunu açıklamaktadır. Teknolojiye yatkın, küresel markalara ilgisi yüksek ve bireysel harcamaları daha fazla olarak nitelendiren yazar, genç neslin ekonomik büyümenin motoru olacağını ve yeni tüketim eğilimlerinin küresel piyasaları da etkileyeceğini vurgulamaktadır. Bu bölümün ana odak noktalarından biri ise Çin'in en çok tartışılan politikalarından biri olan ve halen tüketim alışkanlıklarını etkilemeye devam eden tek çocuk politikasıdır. Keyu Jin, toplumsal ve ekonomik dönüşüme olan katkısını anlatırken okuyuculara bu politikanın temellerini ve sonuçlarını, sürecin önemli bir kısmına tanıklık etmiş bir Çinli gözüyle aktarmaktadır.

Deng Xiaoping'in başa geçmesiyle niteliği el üstünde tutan ve tek çocuk sahibi olan Çinliler, yatırımlarını çocuklarının geleceğine yapmaya yatkın olmuştur. Yazar, niteliği önceleyen bakış açısının doğrudan veya dolaylı olarak Çinli ailelerin çocuklarının eğitimine harcadığı ücretlere bakarak anlaşılabileceğini savunmaktadır. Bu olguyu daha anlaşılabilir kılmak için ABD ile kıyaslama yapmış, Çinli ailelerin yıllık harcamalarının çeyreğini çocuklarının eğitime harcarken Amerikalı ailelerde bu oranın yüzde 5 olduğunu ortaya koymuştur. Jin, bunun pragmatik bakış açısından yorumlanabileceği gibi rekabet bağlamında da anlam kazandığını belirtmiştir.

Kitabın üçüncü bölümünde yeni nesil bir odak noktası haline gelmiş ve bugünkü yapısına nasıl evrildiği, toplumsal yenilikler çerçevesinde ele alınmıştır. Özellikle kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitsizliklerinin azaltılması, Çin'in son yarım yüzyıldaki en büyük başarılarından biri olarak gösterilmektedir. Yazar, Çin'in her alanda daha fazla kadın lider yetiştirmesini olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir. Kadınların iş hayatına artan katılımı ve tek çocuk politikasının ekonomi üzerindeki etkileri de bu bölümde ele alınmaktadır. Ancak bu faktörlerin hiçbirisi, Çinlilerin neden bu kadar çok tasarruf ettiğini tam olarak açıklayamamaktadır. Yazara göre bu soru, ekonomiyle doğrudan ilgili olduğu için son derece önemlidir. Çinli hanelerin tasarruf eğilimi yalnızca ülke ekonomisi değil, aynı zamanda küresel ekonomi açısından da ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Tek çocuk politikasının makro düzeyde ekonomiye getirdiği en derin değişikliklerden biri nüfusta yaşlanmanın hızlanmasıdır. Bu tür demografik geçişler, bir ülke zenginleştiğinde ve halkı daha az çocuk sahibi olduğunda doğal olarak gerçekleşse de bu geçişin Çin'de çok daha hızlı olması şu soruyu ortaya çıkarmıştır: Çin zenginleşmeden önce yaşlanacak mı? Son zamanlarda en çok tartışılan konulardan birine ışık tutan bu sorunun cevabı olarak yazar, her şeye rağmen Çin'in düşük doğurganlık oranı ve yaşlanan nüfusunun ileride yaşanabilecek bir felaketin habercisi olmadığına inandığını belirtmiştir.

Nüfusun yaşlanmasının doğurduğu bir diğer endişenin işgücü konusu olmasına karşın yazar, işgücü yarı yarıya azalsa bile, eskisinden dört kat daha üretken bir işgücünün fiilen çalışan insan sayısındaki azalmayı fazlasıyla telafi edeceğini düşünmektedir. Bu konuya oldukça iyimser yaklaşan yazara göre bugün ve yakın gelecekte Çin'in asıl sorunu, ciddi bir beceri uyumsuzluğudur. Ekonomik büyümede önemli bir yavaşlamaya neden olabilecek şeyler arasında nüfusun yaşlanması, listenin üst sıralarında yer almamaktadır. Yazarın sunmuş olduğu bu kritik öngörü, önemli bir noktaya parmak basarak konu üzerine yapılan tartışmalara büyük ölçüde açıklık getirmiştir.

Yazarın kitap boyunca Amerikan ve Çin toplumunu mukayese etmesi, Çin'in bugün gelmiş olduğu noktayı daha anlaşılabilir kılmaktadır. Tek çocuk politikasının şekillendirdiği yeni nesil, eşsiz bir harcama gücünü, tüketimciliği ve refahı bir yaşam biçimi olarak benimserken, bir zamanlar Çin halkının hayalini kurduğu Amerikan rüyasının artık Çin'de gerçekleşebileceğini gözler önüne sermektedir. Jin, yeni neslin Çin'de zenginlikten daha çok mutluluğu arayan ilk nesil olduğunu belirtmektedir. Yazarın Çinli öğrencilerinde tanıklık ettiği kadarıyla ve genel olarak yaptığı analize göre bu nesil, Çin'in artan gücü ve etkisiyle gurur duyuyor ve bu duygu, Batı'nın Çin'in yükselişinden duyduğu endişeyle daha da artıyor. Önemli bir toplumsal tespiti okuyuculara sunan Jin, yeni neslin özgüveninin Çin'in geleceğini belirleyeceğini öngörmektedir.

Kitabın "Cennet ve Orman: Çinli Firmaların Hikayesi" başlıklı dördüncü bölümü, Çinli şirketlerin yıllar içindeki gelişimini ve ekonomik yükselişe katkısını anlatırken devlet ile özel sektör arasındaki ilişkiyi de kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Çin'in farklılık gösterdiği bir diğer nokta ise çoğu ülkenin aksine, Çin'in kurumsal sektörünün cennete tekabül eden kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT) ve ormana tekabül eden özel şirketler olarak ikiye ayrılmasıdır. Okuyucuların dikkatini çekebilecek bir gerçek ise Çin'in ilk devlet dışı işletmelerinin kırsal kesimde ortaya çıkmasıdır. İdeolojinin, özelleştirmenin önünde büyük bir engel olduğu bir dönemde bu kasaba ve köy işletmeleri, sonraki yıllarda özelleşmek üzere geçiş kurumları olarak hizmet etmiştir. Defalarca cezalandırılmasına rağmen işinden vazgeçmeyen, ideolojik kurallara meydan okuyarak yeni politikaların benimsenmesinde öncü rol oynayan Nian Guang Jiu'nun hikayesi, sürecin kademeli gelişiminin sembolü olarak anlatılmıştır.

Yazara göre Çin'de devlet destekli büyük şirketlerin dinamik özel sektör ile bir arada çalıştığı iş dünyası hem fırsatlar hem de zorluklarla dolu bir ekosistemdir. İş dünyasının gelişimini tarihsel açıdan incelerken Jin, günümüzde Çin iş kültüründe önemli olan kavramları da örnek vererek okuyuculara kültürel açıdan ışık tutmuştur. İlişki veya bağlantı anlamına gelen *guanxi* terimi, geçmişte güçlü iş ilişkilerinin temelini oluşturan özel bir bağlantı ve güven anlamına geliyordu. Hatta yazarın iddiasına göre girişimciler, işlerini büyütmek için sözleşmelerden çok *guanxi*'ye güveniyorlardı. Süreç boyunca *guanxi*, özel işletmeler ve yerel yönetimler arasındaki etkileşimi karakterize etmeye başlamıştır ve günümüz Çin iş kültüründe bağlantılara sahip olmanın iş yapmak için hayati öneme sahip olduğunu yansıtan bir kavram haline gelmiştir. Bu tür ilişkilerin yolsuzluklara yol açtığı tarih boyunca görülmüştür ve her türlü yolsuzluğun önlenmesi için hem devlet hem de şirketler tarafından oldukça etkili adımlar atılmıştır. Öte yandan, yerel yönetim ile şirketlerinin arasındaki *guanxi*, iki tarafa da avantajlar sunarken ülkenin teknoloji ve inovasyon alanında ilerlemesine de öncü olmuştur. Bu ilişkiler, bölüm boyunca Nio, Vanke ve Chery gibi örnekler üzerinden açıklanmıştır.

Yerel yönetimlerin gücünü anlamadan Çin'in ekonomi modelini anlamak mümkün değildir. Keyu Jin'in beşinci bölümde sunduğu analiz, Çin'in ekonomik modelinin ne kapitalizm ne de sosyalizm olarak tam anlamıyla tanımlanamayacağını ortaya koymaktadır. Çin'de devlet ve piyasa birbirine sıkı sıkıya bağlı; merkezi planlama ile yerel rekabet ve girişimcilik iç içe geçmiş durumdadır. Yazarın "belediye ekonomisi" (*mayor economy*) olarak tanımladığı yerel ekonomi, Çin'in yükselişinde kritik bir rol oynamaktadır ve şirketlerle iş birliği noktasında büyük bir ekonomik paya sahiptir. Fakat bu modelin sürdürülebilirliği, reformlara ve çevresel faktörlere bağlıdır. Jin, Çin'in bir yandan yerel yönetimlere de bağlı olan ekonomik başarısının Batı'daki standart açıklamalarla kavranamayacak kadar karmaşık olduğunu belirtirken bu sistemin güçlü ve zayıf yönlerini dikkatle incelemektedir. Kitaba göre Çin'in ekonomik modeli, devletin güçlü koordinasyonu ile yerel rekabetin birleştiği karmaşık bir yapıya dayanmaktadır.

Yazar, Çin'in yükselişini okuyucuya daha anlaşılır kılmak için Daron Acemoğlu ve James A. Robinson'ın "Ulusların Çöküşü" kitabından örnek vererek yorumlarda bulunmuştur. Jin'e göre Çin, güç yoğunlaşmasına rağmen çıkarıcı bir devlet olmaktan çok uzaktır. Devlet, ülkenin zenginliğini küçük bir elit tabakaya aktararak büyümeyi sınırlamak yerine, neredeyse bir gecede yirmi milyon özel firmanın ortaya çıkmasının önünü açmıştır. Yeni teknolojileri engellemek yerine girişimcileri, araştırma merkezlerini,

üniversiteleri ve yüksek teknoloji bölgelerini desteklemek için trilyonlarca dolar harcayarak Çin'i yeni teknolojilere öncülük eden küresel bir lider haline getirmek için ulusal ve kolektif bir çabayı teşvik etmiştir. Çin halkı ise sadece uzun vadeli tasarruf ve yatırım yapmakla kalmamış, aynı zamanda geleceğe dair beklentilere dayanarak çocuklarını eğitmek için de büyük meblağlar harcayarak Çin'in yeni nesline de entelektüel yatırım yapmıştır. Yazara göre halk ile devlet arasındaki bu uyum ve iş birliği, Çin'in yükselişi için büyük önem arz etmektedir. Bu bölüm, devletin bu büyük dinamikte oynadığı role daha yakından bakarak okuyucuya özel bir bakış açısı sunmaktadır.

Aynı zamanda ekonomist kimliğiyle terimlere de yer veren yazar, Çin'in kalkınma paradigmasını tanımlamak için en iyi terimin "politik ekonomi" olduğunu savunmaktadır. Batı'nın Çin modelini anlayabilmesi için Çin'de devlet ve ekonominin nasıl iç içe geçtiğini kavraması önemlidir. Yazara göre bazen biri direksiyona geçer, bazen de yer değiştirirler ancak ikisinin de tek başına hareket ettiği neredeyse görülmemiştir. Sisteme gömülü karmaşık mekanizmalar, söz konusu Çin'i anlamak olduğunda en cazip çalışma konularından biri haline gelmektedir. Aynı bağlamda yazara göre finans sistemi, her ekonominin kalbidir. Kitabın altıncı bölümünde detaylı bir şekilde açıklanan Çin'in finansal sistemi, devletin güçlü kontrolü altında olsa da piyasa mekanizmalarına giderek daha fazla alan açmaktadır.

Jin'e göre, finansal sistemin devletin stratejik hedeflerine hizmet edecek şekilde yönlendirilmesi, belirli dönemlerde ekonomik büyümeye katkı sağlamış olsa da uzun vadede bazı yapısal problemlere yol açmıştır. Devlet hem bankaları denetleme görevini üstlenmiştir hem de onların en büyük hissedarı konumundadır. Bu nedenle, büyük bir finansal kriz yaşanması durumunda hükümetin müdahale ederek sistemin çökmesini engellemesi beklenmektedir. Bu sistem, bugüne kadar Çin'in batıda yaşanan ekonomik buhranlara benzeyen bir krizle neden karşılaşmadığını okuyuculara açıklar niteliktedir. Ancak yazara göre güçlü devlet müdahalesi, bankaların ve büyük şirketlerin devletin kendilerini kurtaracağına güvenerek daha riskli yatırımlara yönelmesi gibi ahlaki bir tehlikeye (*moral hazard*) yol açabilmektedir.

Bu bölümde ayrıca borsa/ekonomik büyüme uyumsuzluğu ve "shadow-banking" konusundaki tartışmalar gibi özellikle son zamanlarda dikkat çeken finansal çelişiklere ve risklere yer verilmektedir. Devlet müdahalesi, sermayedeki sıkı kontrol ve denetim, ABD ve diğer ülkelerde finansal krizler sıkça yaşanırken Çin'in henüz büyük çaplı bir krizle karşı karşıya kalmadığını açıklamaya yardımcı olan bazı faktörlerdir. Jin, bu noktada devletin müdahalesini, büyük krizleri önlemeye yardımcı olan ama aynı zamanda yatırımcıların piyasaya olan güvenini sarsan bir endişe olarak görmektedir. Sermaye piyasalarının yeterince gelişmemesinin, ekonominin uzun vadeli büyümesini sınırlayabileceğini ileri sürmüştür.

Son zamanlarda büyüme tartışmalarına sıkça konu olan Çin'in konut sektörü, bu bölümde derinlemesine incelenen bir diğer önemli başlıktır. Jin, Çin'de konut piyasasının tasarruf kültürüyle bağlantısını gözler önüne sererken ülkede güvenilir yatırım aracı olduğunu belirtmiştir. Bu durumun açtığı spekülasyonlar konut fiyatlarına doğrudan etki ederken devlet, piyasayı dengelemek üzere yeni düzenlemelere başvurmuştur. Bu düzenlemelerin uzun vadede yaratacağı etkiye dair belirli bir sonuca işaret etmeyen yazar, konut piyasasının hem ekonomik büyümeye katkı sağladığını hem de potansiyel bir risk unsuru

taşıdığını ifade etmiştir. Genel olarak belirsizliği korumaya ve tartışma konusu olmaya devam edecek olan bu önemli başlıkları açıklayan bölümde yazarın yaptığı dikkat çekici bir kıyaslama, bölümün özeti niteliğindedir: ABD'nin finans sistemi, sorunlara ve başarısızlıklara rağmen işlemeye devam etmiştir; Çin'in ekonomisi ise *finans sistemine rağmen* büyümeye devam etmiştir.

Büyümenin en bariz göstergelerinden biri de Çin'in Batı ile teknoloji alanında büyük bir rekabet içinde olmasıdır. Keyu Jin, yedinci bölümde Çin'in teknoloji alanındaki yükselişini ve bu alandaki küresel rekabeti ele almıştır. Çin, yapay zekâ, 5G, kuantum ve dijital ödeme sistemleri gibi alanlarda büyük ilerlemeler kaydederken, devlet de geniş çaplı yatırımlarla bu süreci desteklemektedir. Devletin Ar-Ge politikaları ve destekleri sayesinde büyük atılımlara imza atan Çinli teknoloji şirketleri, küresel liderliği ele geçirme yolunda ilerlemektedir. Nitekim Çin'in teknolojideki liderliği, tarihte daha önce hiç yaşanmamış bir safha değildir. Çin, Song Hanedanlığı (14. yüzyıl) döneminde pusula, barut, kâğıt ve matbaa gibi büyük buluşlarla dünyada lider konumundaydı. Yazarın bu bölümde vurguladığı bir gerçek ise, tarihte ilk defa gelişmekte olan bir ülkenin, en ileri teknolojinin ustası haline gelmiş olmasıdır. Jin'e göre bu durum, Batı'nın öngörülerini tersine çevirmiştir ve beklentilerin aksine Çin, 2000'li yılların başından itibaren muazzam bir yükselişe geçmiştir. Bu beklenmedik yükselişin temel taşlarına ek olarak çok daha güçlü bir stratejinin rolü göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Devletin "*juguo*" (bütün ulusu seferber etme) stratejisi, ulusal kaynakları belirli teknoloji alanlarına yönlendirerek küresel liderlik elde etmeyi hedeflemiştir ve kısa sürede büyük başarıları imza atmıştır.

Çin'in inovasyon yaklaşımı ikiye ayrılır: "sıfırdan bire" olan devrim niteliğindeki teknolojiler ve "birden N'ye" olan evrimsel, aşamalı yenilikler. Çin, özellikle internet uygulamaları ve iş modellerinde "birden N'ye" inovasyonlarda büyük başarı göstermiştir. Ancak yazar, Çin'in henüz "sıfırdan bire" türü öncü yenilikler yapma konusunda tam anlamıyla hazır olmadığını belirtmektedir. Fakat yazar, henüz sürekli bir şekilde "sıfırdan bire" öncü yenilikler yapmaya hazır olunmadığını, bunun bazı yenilikler sonrasında mümkün olabileceğini belirtmiştir.

Mevcut teknolojiyi kullanma bağlamında Çin, yükseliş süreci boyunca taklit konusu üzerinden eleştirilere maruz kalmıştır. Bu meseleye oldukça gerçekçi yaklaşan yazara göre tüm ekonomik başarı hikayelerinin, teknolojilerin kopyalanması ve taklit edilmesini içeren bir aşamaya sahip olduğunu unutmamak gerekir. Nitekim taklit, doğanın ve ekonomik yaşamın temel bir özelliğidir ve Jin'e göre hiçbir ekonomi, zirveye giden yolu kopyalamaz. Günümüzde Çin'in geliştirdiği uygulamalar ve iş modellerine bakıldığında (örn. Alipay, Didi, Meituan), inovasyon konusunda üst bir seviyeye ulaşıldığını söylemek mümkündür. Artık taklit olgusunun yeni bir döngüde işlemeye, Çin'in birçok ülke tarafından kopyalanmaya başladığı belirtilmiştir.

Kitabın "Çin'in Küresel Ticaretteki Rolü" başlıklı sekizinci bölümünde Jin, Çin'in küresel ticaretteki rolünü, yükselişinin arkasındaki dinamikleri ve ticaret savaşlarının etkilerini ele almaktadır. Yazara göre Çin'in dünya ticaretindeki etkisi o kadar büyümüştür ki, kendini küresel tedarik zincirinin kalbine yerleştirecek pozisyona yükselmiştir. Fakat bu yalnızca önceki bölümlerde anlatılan iç faktörler yardımıyla değil, elverişli ortamın oluşması ve hiper-küreselleşme olgusuyla da mümkün olmuştur. Bu bağlamda Batılı ülkeler, Çin'in devlet destekli sanayi politikalarını ve büyük

sübvansiyonlarını, rekabet gücünü artırdıklarından dolayı adil rekabete aykırı bulmaktadır. Jin, bu ticari gerilimlerin hem ekonomik bir rekabet hem de Çin'in küresel ekonomik düzen içindeki yerini şekillendirmeye yönelik daha büyük bir stratejik mücadelenin parçası olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Çin'in küresel ticarete nasıl bir yön izleyeceğine dair çeşitli senaryoları değerlendiren yazara göre Çin'in özellikle yapay zekâ, biyoteknoloji ve yeşil enerjiye yaptığı büyük yatırımlar, gelecekte ekonomik büyümenin anahtarları olarak görülmektedir. Jin'e göre, Çin'in uzun vadede ticaret politikasını sadece ihracata değil, aynı zamanda hizmet sektörünün ve yüksek teknoloji ürünlerinin geliştirilmesine ağırlık vererek dengelemesi gerekmektedir.

Çin'in ticaret stratejisinde bölgesel iş birlikleri önemli rol oynasa da bunların başarısı küresel ekonomik koşullar ve iç politikalardaki sürdürülebilirliğiyle yakın ilişkilidir. Jin, Çin'in küresel ticaretteki dönüşümünün kaçınılmaz olduğunu ancak bu sürecin yönetim biçiminin, ülkenin gelecekteki ekonomik gücünü ve küresel liderliğini belirleyeceğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda Çin, küresel liderlik anlayışıyla BM, DSÖ ve IMF gibi kurumlara katkı sağlamakta ve çok taraflı finansal yapılarda aktif rol üstlenmeyi hedeflemektedir.

Çin, diğer ülkelerin hâkimiyetine boyun eğmek istemediği gibi küresel bir hegemonya kurmayı da amaçlamamaktadır. Bunun yerine, başkalarına bağımlı olmaktan kaçınarak kendi kendine yeterli olmayı hedeflemektedir. Yazara göre büyük bir güç olarak halkının refahını artırma ve uluslararası sahnede statüsüne uygun bir rol oynama hakkına sahip olduğunu düşünen Çin, barışçıl bir yükselişten yana olduğunu resmî açıklamalarla vurgularken, büyük güçlerin hegemonya kurmak zorunda olduğu fikrini (*quo qiang bi ba*) reddetmektedir. ABD'nin evrensel demokrasi anlayışının aksine, farklı değerlerin, siyasi sistemlerin, inançların ve ekonomik modellerin bir arada var olabileceğine inanan Çin'e göre, ekonomik iş birliği ulusların doğal farklılıklarını aşabilecek güçtedir. Yazarın bakış açısına göre barışçıl şekilde bir arada yaşama ilkelerinin daha büyük ekonomik iş birliklerinin önünü açabilecek bir araç niteliği taşımaktadır.

Küresel finans sahnesinde Çin'i sahne ışıkları altına alan yazar, kitabın dokuzuncu bölümünde ülkenin küresel finansal sistemdeki rolünü ve yuan/renminbi'nin (RMB) uluslararası bir rezerv para birimi olma yolundaki ilerleyişini ele almaktadır. Çin'in finansal açıdan büyüyor olması, küresel ekonomik dengeleri değiştiren bir faktördür. Jin'e göre RMB'nin uluslararasılaşması, Çin bankalarının küresel çapta genişlemesi ve dışarıdan gelen yatırımlar, Çin'i dünya finans sahnesinde bir aktör olarak güçlendirmektedir. RMB'nin küresel düzeyde daha geniş kabul görmesi ve dolar karşısında tam anlamıyla rekabet edebilmesi için Jin, kontrollü finansal entegrasyon politikalarıyla küresel ekonomide daha büyük bir aktör olmayı hedefleyen Çin'in daha fazla reform yapması gerektiğini savunmuştur. Yeni bir paradigmaya doğru yönelimi işaret eden son bölüm ise Çin'in ekonomik modelinin geleceğini tartışarak bitmektedir. Yazara göre Çin'in gelecekte karşılaşabileceği en büyük zorluk, orta gelir tuzağından kaçınarak sürdürülebilir büyümeyi sağlayabilmek olacaktır ve yeni bir modele ihtiyaç artacaktır. Bölüm boyunca geleneksel büyüme modelinden daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir modele geçişin gerekliliği vurgulanmıştır. Halihazırda Çin'in geçmişte olduğu gibi hızlı büyümeden ziyade kalite odaklı bir ekonomik kalkınmaya yönelmeye çalıştığı gözlemlenmiştir.

Kitap genel olarak Çin'in benzersiz ekonomik modelini anlamak isteyenler için kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Yazarın savına göre özellikle gelişmekte olan ekonomiler, kendi politikalarını çevrelerine, gelişme aşamalarına ve kendilerine özgü kültürel ve tarihi unsurlara göre uyarlamak zorunda kalacaklardır. Bu bağlamda Çin'in ekonomik yükselişi, kapitalizmi tümüyle kucaklayan Batı tarzı demokrasinin refah için tek sistem olduğuna inananlar için kafa karıştırıcı bir paradoks oluşturmuştur. Çinli bir ekonomist olan Keyu Jin'e göre büyümenin evrensel bir formülü, ideal ekonomik ve siyasi koşulların standartları olmadığından hiçbir model, evrensel olarak uygulanabilir değildir. Ekonomik kalkınma için neyin etkili olduğunun tam olarak bilinemeyeceğini savunan yazar, Çin ekonomisinin sorunsuz olmasa da olağanüstü bir başarı elde ettiğini belirtmiştir. Çin ekonomisinin karmaşık yapısını temel bileşenlerine indirgediğimizde, tüm bulmacalarıyla ve çelişkileriyle birlikte anlamaya çalıştığımızda ortaya çıkan faktörler, kitap boyunca okuyuculara öngörüler eşliğinde sunulmuştur. Çin'in ekonomik yükselişini anlamak, Çin'i anlamaktan geçmektedir. Bu açıdan kitap, kapsamlı bir kılavuz görevi görmüştür.